

Kivonat

Sárbogárd Város Önkormányzat Képviselőtestületének
2004. november 12-i nyílt ülésének jegyzőkönyvéből

325/2004. (XI. 12.) Kth. számú határozat

Sárbogárd Város Önkormányzat Képviselőtestülete megtárgyalta Sárbogárd Város Önkormányzata Civil Konceptiójának meghatározása tárgyú előterjesztést és az alábbi határozatot hozta:

Sárbogárd Város Önkormányzat Képviselőtestülete jóváhagyja Sárbogárd Város Önkormányzatának középtávú Civil Konceptióját.

Utasítja a CISB elnökét, hogy a koncepcióban meghatározott irányelvek megvalósításához szükséges lépéseket dolgozza ki, és készítse elő. Az eredményekről, lehetőségekről folyamatosan tájékoztassa az érintett civil szervezetek képviselőit.

Továbbá utasítja, hogy a Civil Konceptió jóváhagyott változatát küldje meg a Konceptió tárgyalásában részt vett, és közreműködő civil szervezetek képviselői részére.

Határidő: folyamatos
Felelős: CISB elnöke
szakreferens

Kmf.

(: Juhász János :) sk.
polgármester

(: Krupa Rozália :) sk.
jegyző

(: Nedoba Károly :) sk.
képviselő, jkv. hitelesítő

(: Varga László :) sk.
képviselő, jkv. hitelesítő

A kivonat hitelesítve
Sárbogárd, 2004. november 26.

SÁRBOGÁRD VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
CIVIL KONCEPCIÓJA

AZ ÖNKORMÁNYZAT ÉS A CIVIL SZERVEZETEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRŐL

Sárbogárd, 2004.október 11.

Sárbogárd Város Önkormányzat Képviselőtestületének Civil Kapcsolatok,
Ifjúsági, és Sport Bizottsága

Készítette: Kulcsár Viktória
szakreferens

„Egynek minden nehéz, soknak semmi sem lehetetlen.”

/ Széchenyi István /

1. Bevezetés a civil társadalom problematikájába

1.1. Témamegjelölés, felvezetés: a civil társadalom

Hazánkban mára már elfogadott paradigmává vált, hogy a piacgazdaságra, és a demokráciára épülő társadalmakban, így a magyar társadalmi struktúrában is, törvényszerűen jön létre, és él, működik egymás mellett három szektor: a *piaci*, az *állami*, és a *civil* szféra. Ugyanakkor jelentős fogalmi zavar, tisztázatlanság tapasztalható a három szféra kapcsolatának, szerepének, főbb attribútumainak meghatározásában.

Éppen ezért bármely civil kérdéskört illetően először érdemes tisztázni magának az. un. *civil szférának* a fogalmát, kialakulásának történetét, létének szükségességét.

Mit is értünk tulajdonképpen a harmadik évezred küszöbén a mára igen divatosá vált, *civil társadalom* kifejezés alatt? Van e különbség, és ha igen, akkor miben nyilvánul meg a népszerű szinonímák azaz a *non-profit szféra*, *harmadik szektor*, illetve a *nem-kormányzati szervezet* elnevezések között.

1.2. Történeti áttekintés, fogalom körüljárása:

A civil kifejezés egyik szellemi atyja, *Locke* számára a civil társadalom egyfajta civilizációt jelentett, amelynek a nép és az uralkodó közötti társadalmi szerződés pillérének kell nyugodnia. Napjainkban is elfogadott tény, hogy a legfontosabb problémakör az állam/kormány illetve a civil társadalmi nyilvánosság, szerveződés viszonyának meghatározása, feltérképezése.

Jürgen Habermas a '80-as években foglalkozik a civil társadalom kérdésével.

Politikai nyilvánosságnak nevezi a közösséggé összegyűlt magánemberek autonóm területét, amely az állammal kerül szembe.

Véleménye szerint e nyilvánosság feladata, hogy az államtól politikai funkciókat vegyen át, és ezáltal közvetítsen az állam és a társadalom között. Az ilyen értelemben vett nyilvánosság egyik formája -úgy véli- maga az *egyesület*. Felfogásában az *egyesülési szabadság* egyfajta *kommunikációs szabadság*ként jelentkezik.

A kérdéskört tárgyaló, és érintő vélemények egyetértenek abban, hogy a civil társadalom lényegében az *önmagukat szervező polgároké*, akiket közös céljaik, érdeklődésük tömörít és jórészt *önerőből*, valamint a *rokonszenvezők támogatásával* működnek.

A civil társadalom eszményei az *egyenlő emberi méltóság*, a korlátozott és nyilvános közhatalom, a minél *szélesebb körű*, ugyanakkor minél *emberközelibb* részvételi demokrácia alapelvein nyugszanak.

A civil társadalom jelentősége éppen onnan való, hogy működése független a mindenkori kormánytól. Ugyanakkor fontos hangsúlyozni az állami és a civil szféra *kölcsönös együttműködését, kapcsolatát*. Hiszen nem létezhet demokrácia, nemzeti összefogás, erős és működő civil társadalom nélkül. Hiszen a civilek rengeteg prioritással, egyedi módszerrel, eszközzel, lehetőséggel lehetnek a kormányzati szektor támaszai. Előnyük, hogy *sokszínű*, változatos jellegüknél fogva elősegítik az egyének részvételét a közösségi intézményekben, így válhatnak a demokrácia fontos integráló erejévé.

1.3. A civil társadalom struktúrája, felépítése: civil szervezetek

A *civil szervezetek* a civil társadalom olyan formalizált szervezetei, amelyek azon személyekhez, társadalmi csoportokhoz is el tudják juttatni az állami szolgáltatást vagy támogatást, amelyek a közszféra számára elérhetetlenek.

Sajátos innovatív módszereket dolgoznak ki, amikor helyi és közösségi megoldásokat alkalmaznak a társadalmi problémák kezelésére.

Fontos *közügyeket* képviselnek, mivel szolgáltatói tapasztalataik és ügyfélkörük jelzése alapján független álláspontot tudnak formálni társadalmi és politikai vitákban egyaránt. Megerősítik a közösségeket azáltal, hogy foglalkoztatják tagjaikat, *közösségi tevékenységre* sarkallják őket. Fejlesztik a társadalom érdekérvényesítő képességét, mely révén alkalmassá válnak saját érdekeik megformálására és képviseletére, *társadalmi párbeszéd* folytatására. *Pénzügyi és emberi erőforrásokat* mozgósítanak közügyek érdekében, képesek tagjaikat *önkéntes munkára* összefogni.

1.4. Jogi háttér, jogi szabályozás területei:

/ vö.: 1. melléklet /

A civil társadalom nem intézményesült cselekvéseit az ún. negatív szabadságjogok védik: ilyen többek között a *szólásszabadsághoz*, a *vallásszabadsághoz*, a *tulajdonhoz*, a *gyülekezéshez* való alkotmányos jog.

A civil társadalom egyik legfőbb jellemzője, hogy az emberek saját szabad akaratukból, öntevékenyen vesznek részt benne. Az *önszerveződés* egyrészt a polgárok elidegeníthetetlen joga, amely az egyén szempontjából közelíti meg a problémát. Másrészt azonban az állam szempontjából is fontos, hogy az emberek képesek legyenek saját magukról és egymásról gondoskodni, ne várják mindenben az állam segítségét. A szerveződésnek számos formája lehet – pl. alapítványok, egyesületek, klubok, mozgalmak -, melyek elősegítése, megkönnyítése, ösztönzése az államnak is érdekében áll.

Az önszerveződés legáltalánosabb formája az *egyesülési jog* gyakorlása, amikor a polgárok közös céllal tagságon alapuló szervezetet hoznak létre.

Összefoglalva:

- ✓ a szervezkedés szabadsága
- ✓ a szólásszabadság
- ✓ választójog
- ✓ közügyek intézésének joga

1.5. A civil szektor főbb jellemzői:

A civil szervezetek összessége alkotja a *civil* vagy *non-profit szektort*, mint az állami és az üzleti szektor mellett a társadalom harmadik meghatározó, intézményesült szektorát. A civil társadalom szervezeteinek összessége, a civil non-profit szektor tehát a civil társadalomnál szűkebb és egyúttal kézzelfoghatóbb kategória.

E meghatározásban az ún. általános célú non-profit szervezetek szerepelnek, melyeket az alapítók szándéka szerinti, bármely törvényes célra, létre lehet hozni. Magyarországon az *alapítványok*, az *egyesületek* és a *közhasznú társaságok (kht)* tartoznak ebbe a kategóriába (még ha a Ptk. további jellemzőket ír is elő az alapítvány vagy a kht esetében).

Mindezen információk ismeretében az alábbi felsorolásban foglalhatók össze a civil szféra szervezeteinek alapvető jellemzői:

- ✓ intézményesültség
- ✓ belső szervezeti struktúra, strukturáltság
- ✓ valós, tagdíjfizető tagság
- ✓ alulról építkező szerveződés
- ✓ saját képviselet
- ✓ önkormányzatiság
- ✓ önkéntesség
- ✓ kormánytól való függetlenség
- ✓ politikai célok mellőzése
- ✓ jelentős mértékben közhasznú tevékenység végzése, a lakosság érdekében képviselése, a társadalom jólétéért való munkálkodás
- ✓ profitelosztás tilalma, non-profit jelleg
- ✓ gazdaságilag függetlenek
- ✓ állami feladatok végzésére való vállalkozás
- ✓ szakmai, tudományos, kutatói munka végzése
- ✓ gazdaságilag függetlenek

Összefoglalva tehát, a civil szféra olyan személy-és szervezetegyesülések, valamint önálló szervezetek hálózata, amelyek létrejöttek és működésük sajátos szabályai szerint különböznek az állam és a gazdaság intézményeitől, azaz a hatalomtól független nem-kormányzati, és nem is gazdasági szervezetek. A civil szektor a magánszférával sem azonosítható. Nyilvános szféra, de önkéntes, és szabadon választott társulásokon alapul.

„Ha mindenki azt mondja: de én egyedül mit tehetek, akkor természetesen egyik sem tesz semmit; ha mindegyik azt hiszi, tőle függ a siker, akkor mind ereje szerint dolgozik.”

/ Széchenyi István /

2. A civil társadalom Magyarországon

2.1. Általános helyzetelemzés:

A magyarországi non-profit szektor a rendszerváltás után robbanásszerű fejlődésnek indult.

Magyarországon ma a hatályos jogszabályok szerint mintegy 60 ezer különböző típusú non-profit szervezetet tartanak nyilván a bíróságok, és közülük a KSH mintegy 47 ezret tekint működőnek.

Önmagában a számadatokról is alapvető következtetéseket tudunk levonni a szektor helyzetéről. Mégsem olyan egyértelmű a civil szervezetek számának a meghatározása. Miért?

1. A nem egységes fogalom miatt (civil, non-profit, közhasznú stb.)

2. A bírósági bejegyzések

- ✓ a változást, megszűnést nem tartalmazzák,
- ✓ nincs még számítógépes nyilvántartás a legtöbb helyen,
- ✓ nem kapunk információt a nem bejegyzett szervezetekről

3. A KSH adatok azokat a szervezeteket tartalmazzák, akik teljesítik adatszolgáltatási kötelezettségüket. A helyi önkormányzatok jegyzőinek felkeresésével és különböző statisztikai módszerek alkalmazásával válnak korrektebbé ezek az adatok.

2.2. A civil szervezetek típusai Magyarországon jogi forma, tevékenység szerint:

Melyek a civil társadalom szervezetei? A kérdés korántsem egyszerű. A civil társadalom szélesebb, mint **formalizált** civil szervezetek összessége, hiszen magába foglalja az un. *informális* közösségeket és *egyéni* kezdeményezéseket is. A kollektíven érvényesíthető szabadságjogok között az egyik legmeghatározóbb az egyesülési jog, amelynek értelmében *egyesületekről, alapítványokról, közhasznú társaságokról, pártokról, szakszervezetekről, klubokról* beszélhetünk. A non-profit tv. tervezete közhasznú szervezetekről szól, ezek körébe már leszűkítve, egyértelműsítve **az egyesületek, alapítványok, közalapítványok, közhasznú társaságok, és köztestületek tartoznak.**

A civil szféra felépítésének meghatározása nemcsak a szervezeti, jogi forma megállapítása szerint összetett, bonyolult feladat, hiszen a szervezetek tevékenysége szempontjából sem egyértelmű a csoportosítás. A civil szerveződések céljuk szerint többféleképpen strukturálhatók, s ezt más módon teszi a KSH, a Parlamenti Támogatást Elosztó Bizottság és a különböző miniszteriális pályázatok.

A KSH csoportosítása:

1. adományozó
2. egészségügyi
3. szociális ellátó
4. jog-és érdekvédő
5. környezetvédő
6. településfejlesztő és lakásügyi
7. gazdaság-és vállalkozásfejlesztő
8. egyéb szervezetek
9. kultúra

- 10.vallás
- 11.oktatás
- 12.tudományos kutatás
- 13.polgárvédelem
- 14.bűnmegelőzés
- 15.nemzetközi kapcsolatok
- 16.sport
- 17.hobbi-szabadidő
- 18.szakmai munkaadói-munkavállalói
- 19.politikai egyesületek

A Parlamenti T.E.B. csoportosítása:

1. egészségügyi, rehabilitációs, prevenciós, és egészségvédő, valamint szociálpolitikai
2. ifjúsági-és gyermekvédő
3. kulturális és művelődési
4. természet-és környezetvédelmi
5. más közérdekű társadalmi szervezetek

A/volt/ Népjóléti Minisztérium csoportosítása:

1. gyermek-és ifjúságvédelem
2. felnőttvédelem
3. egészségvédelem

A Társadalmi Szervezetek Besorolási Rendszere:

/ ez a csoportosítás a KSH rendszerre épül, de további hét érdekmezőt is figyelembe vesz/

20. családvédelmi
21. nővédelmi

22. gyermek-és ifjúságvédelmi
23. kisebbségi
24. reálértelmiségi
25. egészségkárosodottak
26. reálértelmiségi egyesületek

2.3. A civil non-profit szektor és az állam viszonya:

A Magyar Köztársaság, mint modern, demokratikus jogállam és az Európai Unió tagja, elismeri a civil társadalomnak és szervezeteinek kiemelkedő szerepét a demokrácia kiteljesedésében és a társadalmi jólét megteremtésében.

A *civil társadalom* alatt értjük az állampolgárok szabad akaraton alapuló, tudatos, egyéni és közösségi cselekvéseinek kereteit, melynek célja a társadalom egészének és közösségeinek jobbítása; azaz nem a politikai hatalom megszerzése és nem is a profitszerzés. A civil társadalom tehát felelős polgárok összessége, akik tudatosan szerveződnek meg saját, másokkal közös érdekeik érvényesítésére vagy mások megsegítésére.

A civil társadalom megjelenhet spontán és informális módon, de szervezeten és jogi keretek között is. A jogi kereteken belül, szervezett formában az ún. civil vagy nem-kormányzati non-profit szervezetek adnak teret az állampolgárok öntevékenységének. Ezek klasszikus formái az alapítvány és az egyesület. Legfőbb jellemzőik, hogy az állampolgárok **szabad akaratából jöttek létre** (tehát nem például jogszabály előírása alapján, ez különbözteti meg őket az állami szektortól); **nem oszthatnak profitot** (ez különbözteti meg őket az üzleti szektortól); és **szervezetileg intézményesültek** (ez különbözteti meg őket az informális háztartási szektortól). Emellett tipikusan **közérdeket szolgálnak**, és működésükben jelen van az önkéntesség valamilyen eleme.

A civil társadalom az államtól elkülönülve és attól függetlenül létezik és cselekszik. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a civil szervezetek ne működnének együtt a kormányzattal programok és szolgáltatások területén. Az *autonómia* azt jelenti, hogy önkéntes alapon jönnek létre, és önállóan döntenek saját ügyeikben (önkormányzóak).

Ez teszi lehetővé, hogy a civil non-profit szektor az államot kontrolláló funkcióját betöltse, vagy hogy az állam felé társadalmi csoportok érdekeit hatékonyan érvényesítse. Emellett azonban az államnak is érdeke, hogy a civil társadalom intézményesült szervezetei ne fonódjanak egybe az állami szervezetekkel, ugyanis a civil szervezetekre nem vonatkoznak a költségvetési szervekre érvényes szigorú pénzügyi előírások, így a hibrid forma lehetőséget ad közpénzekkel való visszaélésre.

A civil non-profit szervezetek igen gyakran **társadalmi problémák orvoslására jönnek létre**. A nemzetközi kutatások alapján elmondható, hogy számos területen e szervezetek az állami ellátó rendszereknél eredményesebben és hatékonyabban kezelik és oldják meg e problémákat. Ennek számos oka van, a leginkább elismert okok között találjuk, hogy a civil non-profit szervezetek **innovatívak** (belső motiváltságuk és a forrásszűke újabb és újabb magas színvonalú és gazdaságos megoldás kitalálására ösztönzi őket); jobban képesek az ellátott társadalmi csoport, közösség szükségleteit felmérni, és nyomon követni; az önkéntes munkaerő és a magánforrások bevonása révén ugyanazt a szolgáltatást olcsóbban képesek előállítani. Mindemellett a civil szervezetek természetesen nem helyettesítik, nem is helyettesíthetik az állam által nyújtott univerzális szolgáltatásokat.

Az államnak, és helyi szinten az önkormányzatnak azonban a szolgáltatás színvonalának és gazdaságosságának növelése érdekében kívánatos az arra megérett non-profit szervezeteket partneri szinten bevonni a szociális és humánszolgáltatások teljesítésébe.

A civil szervezetek nem demokratikus választás révén jöttek létre, így **nem tarthatnak igényt alanyi jogon közpénzekre**. Ennek ellenére a fejlett országokban az állam, és helyi szinten az önkormányzatok mind közvetetten (pl. adókedvezményekkel) mind pedig közvetlenül (pl. pályázatok útján) támogatja e szervezeteket, hiszen létükkel és tevékenységükkel hozzájárulnak a demokratikus fejlődéshez és a társadalmi jólét eléréséhez. Cserébe a civil szervezeteknek bizonyítaniuk kell, hogy e támogatást „kiérdemelték”, az adópénzeket valóban jó célokra használták fel. Ennek alapján átláthatósági és elszámoltathatósági kritériumoknak, szabályoknak kell megfelelniük, melyek a támogatás mértékétől függően változhatnak – ilyenek pl. a közhasznúsági szabályok is. E szigorú követelményrendszert – amennyiben ésszerű előírásokat tartalmaz – a civil szektor is elfogadja, sőt alapvető érdekeinek megfelelően igényli is. Mint ahogyan az államnak, önkormányzatnak is érdeke **átlátható és kiszámítható rendszer** működtetése.

A civil szervezetek jellemzője, hogy *magánforrásokat*, azaz vállalatok, vállalkozások, egyének adományait képes mozgósítani céljai elérésére. Világszerte sok országban és különösen Európában az állam a legkülönfélébb eszközökkel ösztönzi a **magánadományozást**. Bár bizonyítottnak tekinthető, hogy az adókedvezmények önmagukban nem eredményeznek filantróp (tudatos adományozói) magatartást, az adókedvezmények típusa és nagysága befolyásolja az adományozni kívánó cégek, egyének adományának nagyságát és összetételét. Emellett fontos közösségi érdek az adományozó magánalapítványok, közösségi alapítványok létrejöttének és fejlődésének támogatása, hiszen ezek hosszú távon is képesek biztosítani egy-egy terület

magánforrásokból történő támogatását. Az államnak érdeke tehát a minél inkább adományozásra ösztönző jogi környezet megteremtése, hiszen azzal a magánszektorból érkező források nőhetnek és kevésbé lesz szükség a civil szervezetek állami támogatására.

A magyar önkormányzati rendszer tapasztalatai szerint, illetve a fenti megállapításokra is hivatkozva elmondható, hogy a civil szervezetek és az önkormányzatok kapcsolata optimális esetben "kölcsonös érdek-kapcsolatot" eredményez.

Az állam-gazdasági és más nehézségei folytán-egyre több feladatot ad át a civil szféra szervezeteinek. Bár a civil szektor legfőbb ismérve a gazdasági önállóság, mégis az állami finanszírozás nagy jelentőségű a szervezetek bevételei szempontjából. Bár az állami támogatás a szektor egészében a bevételnek csak kis hányadát adja, mégis biztonságot nyújt a szervezetek számára.

A civil szektor szerepe egyre hangsúlyosabbá válik az Európai Unió tagállamaiban is. Az európai integráció folyamatában meghatározó szerepet töltenek be a civil szervezetek, hiszen a kormányzati-önkormányzati és a vállalkozói szférát is "megelőzve" teremthetnek formális és informális kapcsolatokat nemzetközi szervezetekkel.

A harmadik szektor izmosodása, a tapasztalatok cseréje, a felzárkózás, a közjó kollektív akarása, a közügyek felé fordulás népszerűsége, a politikai háttér egyaránt lehetőséget kínál arra, hogy az elkövetkezendő időszak a **magyarországi civil szervezetek minőségi változását szolgálja.**

Ez a gondolat, és cél feltételezi egy tudatos, koncepcionális civil stratégia meglétét.

Az eredményesség, hatékonyság, minőség biztosítása érdekében szükséges

- ✓ egy tudatos kormányzati civil stratégia/ „autonóm civil társadalmat partnernek tekintő állam” /vö.: a kormány civil stratégiája MEH, 2003/
- ✓ amely, toleráns, és önkorlátozó
- ✓ elismeri a civil szervezetek jelentőségét
- ✓ tiszteletben tartja azok függetlenségét
- ✓ figyelembe veszi, hogy a civil szektor szerepe egyre hangsúlyosabbá válik az Európai Unió tagállamaiban
- ✓ úgy tekint a civil szervezetekre, mint az Európai Unióhoz történő csatlakozás fontos színterére
- ✓ szemléletével, intézkedéseivel követendő példát kíván mutatni az önkormányzatoknak
- ✓ feladatának tekinti a problémák: bizonytalanság, esetlegesség orvoslását.

„Akkor élsz, ha másokért élsz.”

/ Széchenyi István /

3. Civil Konceptió

3.1. A koncepció célja, feladata:

Sárbogárd Város Önkormányzata azzal a céllal kívánja megalkotni Sárbogárd Város Civil Konceptióját, hogy feltérképezze, rendszerezze az önkormányzat és a városban működő civil szervezetek kapcsolatát, és annak körülményeit.

A bevezetőben tárgyalt szempontok figyelembevételével, elsősorban célul tűzi ki egy, a kormány civilbarát stratégiájához alkalmazkodó,

középtávú,

kölcsönösségen,

együttműködésen,

informatív kommunikáción alapuló kapcsolatrendszer felvázolását, körvonalazását, olyan automatizmusok elindítását, amelyek nem teszik szükségessé évről évre a koncepció újratárgyalását, hanem az együttműködés jegyében önfejlődésnek, produktívításnak adnak teret.

3.2. Helyzetelemzés, állapot felmérés:

Sárbogárdon nem készült az utóbbi időszakban átfogó vizsgálat a civil szervezetek helyzetéről, működéséről.

Az önkormányzatnál 42 önmagát civil szervezetnek tekintő önszerveződés, csoport regisztráltatta magát. Ezeknek kb. 50%-a bejegyzett, nyilvántartott egyesület, alapítvány, illetve közhasznú szervezet.

A 2004-ben megjelent Fejér Megyei Civil Paletta/ kiadja: Civil Szervezetek Fejér Megyei Szövetsége /címjegyzékében 37 sárbogárdi civil szervezet szerepel.

Az önkormányzat hivatali apparátusa nem rendelkezik egzakt adatbázissal, statisztikával a helyi civilekről, regisztrációjuk még szabályozatlan, és esetleges. Éppen ezért, a sárbogárdi civil szektor feltérképezése, rendszerezése érdekében az önkormányzat ad-hoc módon, egy erre a célra összeállított *kérdőív*vel kereste fel a civil szervezeteket, azzal a szándékkal, hogy hozzávetőleges információkat gyűjtsön a helyi önszerveződő csoportosulások működéséről./ ld.: 2. melléklet / A kérdőíves vizsgálat nagyon fontos tanulságokkal járt, ugyanakkor el kell mondani, hogy a felmérés hozzávetőleges eredményt mutat csak, hiszen a megkeresett szervezeteknek csak 45%-a juttatta el a kitöltött kérdőívet további felhasználásra a hivatali apparátus részére.

A felmérés eredménye az alábbiak szerint foglalható össze:

1. A helyi civil szervezetek típusuk szerinti felosztása:

egyesület: 45%

alapítvány: 20%

non-profit szervezet: 5%

klub, öntevékeny csoport: 20%

megyei civil egyesület, szövetség tagszervezete: 10%

2. A helyi civil szervezetek működési tevékenységük szerinti csoportosítása:

/ a KSH csoportosítási szempontjai szerint/

adományozó: 10%

szociális ellátó: 15%

környezetvédő: 10%

egyéb szervezetek: 20%

kultúra: 5%

oktatás: 10%

sport: 30%

3. A civil szervezetek véleménye az önkormányzattal való kapcsolatukról:

- ✓ a kapcsolatot jónak ítéli meg, anyagi támogatásban is részesül, de a támogatás összege a fenntartáshoz is kevés 70%
- ✓ nincs kapcsolata az önkormányzattal 30%
- ✓ nincs elegendő információ, rendszer, átláthatóság

A megvalósult együttműködések formái:

- ✓ önkormányzati feladatellátás 10%
- ✓ működés támogatására adott összeg egy adott évre 45%
- ✓ eseti támogatás 10%
- ✓ infrastrukturális támogatás/ hely biztosítása, közüzemi díjak fedezése.../ 45%
- ✓ anyagi támogatás pályázatok kiírásával 60%
- ✓ egyéb: közös rendezvény, közmunkások...10%

3.3. Konklúzió, összlevonás:

Összegzésként megállapítható, hogy az önkormányzat és a civil szektor kapcsolata és annak megítélése jelenleg nem egységes: igen változatos, sokrétű. Mindez természetesen negatív, és pozitív kicsengéseket egyaránt produkálhat. A megkérdezettek nagy százaléka véli problémának az **információ, rendszer, szervezett forma hiányát**. Elsődleges nehézségként merülhet fel a civilek „**önkormányzatnál való bejelentkezésének, regisztrációjának**” szabályozása, ez mindkét fél szempontjából a tisztán látást eredményezné. Nem tapasztalható **egység a támogatások típusaiban**, illetve azok elosztásában sem. A kiírt pályázatokon való részvétel, a sikeres pályázás feltételei sem egyértelműek.

Az önkormányzat és a civil szféra együttműködésének kulcsa lehetne a **kommunikáció, nyilvánosság**, amelynek szerepe többirányú lehet. Része a **kapcsolatteremtés, és-tartás**, de ez mellett az **információszerzést, tapasztalatcserét** is jelenti, amely a civil szféra izmosodásának elengedhetetlen feltétele.

Kölcsönös érdek az átláthatóság, bizalom, megbízhatóság: a másik fél működésének, tevékenységének ismerete, amelynek eredményeként születhet csak nyitott, hatékony együttműködés.

Sárbogárd Város Önkormányzata **partnerségre** törekszik a civil szférával való kapcsolatában. Ennek a kívánt partneri együttműködési formának az egyik fő tényezője a rendszeres és hatékony kommunikáció, amely mindkét fél érdekeit szolgálja. Ennek feltétele egyrészt *egy nyitott, informatív önkormányzati igazgatás, amely képes kapcsolatot tartani a civilekkel*, illetve másrészt *egy jól szervezett, aktív, működő civil szektor, amely a város polgárainak pezsgő társadalmi színteret kínál, s így hatékony partnere lehet az önkormányzatnak.*

Összefoglalva:

Mit vár el a civil szféra az önkormányzattól?

- ✓ tekintse valóban önálló, segítő partnernek a civileket
- ✓ tisztázza az együttműködés lehetőségeit, és erről értesítse a szervezetek képviselőit
- ✓ rendszerezze a támogatási formákat/ működési éves támogatás, eseti anyagi támogatás, pályázati kiírások, infrastrukturális támogatás /
- ✓ a kiírt pályázatokra egységes követelményrendszert dolgozzon ki
- ✓ hatékonyabb pénzelosztást és kontrollt eredményezzen
- ✓ tegye lehetővé, hogy a szervezetek szakmai tanácsot, felvilágosítást kapjanak/ civil referens, pályázat figyelés /

- ✓ legyen nyitott, rugalmas
- ✓ segítse a városban működő civil szervezetek nyilvánosságát
- ✓ közösen szervezzenek városi rendezvényeket, közös pályázatok benyújtását segítse elő

Mit vár el az önkormányzat a civil szférától?

- ✓ bizonyos közfeladatok hatékonyabb, kevésbé költséges ellátása/ szerződéses kapcsolat /
- ✓ egységes, jól strukturált, átlátható, követhető civil szektor/ cégbírósági bejegyzés, alapszabály, székhely /
- ✓ aktív társadalmi, közösségi célú tevékenység a szervezet célkitűzéseiben, alapszabályában meghatározottak szerint
- ✓ hatékony működés / rendezvények, események szervezése, átvállalása /
- ✓ a vállalt kötelezettségek pontos teljesítése
- ✓ a működéshez szükséges személyi-tárgyi feltételek biztosítása
- ✓ önálló, jól gazdálkodó szervezeti forma
- ✓ pontos elszámolások, beszámolók készítése/ pályázatok, illetve feladatellátás esetében /
- ✓ aktív részvétel a testvérvárosi kapcsolatok ápolásában, bemutatkozási lehetőségek biztosítása egyéb csoportok számára

3.4. A partnerség, együttműködés érdekében szükséges lépések:

3.4.1. Mit tehet az önkormányzat, hogy a helyi társadalom önszervező képessége, szervezettsége növekedjen, alkalmassá váljon feladatok átvételére, a közszolgáltatásokban illetve a közigazgatásban való együttműködésre? Milyen lépéseket tehet az önkormányzat, hogy a fenti tételeket megteremtse?

- ✓ **adatbázis** készítése a civil szervezetekről/ pontos regisztráció /
- ✓ **kapcsolatot** tart a civilekkel, szakmai tanácsadás/ civil referens(?) /
- ✓ bevonja őket a **tanácskozásba**/ CISB üléseken civil érdekképviselő(?) /
- ✓ bevonja őket a **városi rendezvények, események szervezésébe**, kikéri, meghallgatja **véleményüket**
- ✓ **egységes támogatási rendszer**/ a feladat-ellátási, működési, eseti, pályázati, infrastrukturális támogatások esetében egyaránt /
- ✓ a bizottsági hatáskörben kiírt **pályázatokra** **egységes követelményrendszert** állít fel
- ✓ biztosítja a civilek számára a szélesebb **nyilvánosságot**/ honlap, sajtó /

3.4.2. Mit kínál a civil szféra a partnerség, együttműködés elősegítése érdekében az önkormányzatnak?

- ✓ **regisztrálja** szervezetét az önkormányzatnál a meghatározott módon/ ezzel gyorsítva a pályázatok elbírálásának eljárását is /
- ✓ az alapszabálynak megfelelő tevékenységet **aktívan** folytatja a város érdekeit képviselve
- ✓ részt vesz a **városi rendezvények lebonyolításában**
- ✓ mindent elkövet, hogy tevékenységéhez **minden forrást** kiaknázzon / magánszféra, szponzoráció, pályázatok.../
- ✓ az önkormányzati támogatási összeggel pontosan, követhetően **elszámol**

3.4.3. Konkrét tervek, javaslatok előkészítése:

1. A civil szervezetek nyilvántartása:

A helyi, működő civil szervezetekről a Polgármesteri Hivatal apparátusa **adatbázist** készít.

Elsősorban azok a bíróság által bejegyzett, az önkormányzat illetékességi területén bejegyzett székhellyel rendelkező egyesületek, alapítványok, közhasznú szervezetek regisztrálhatnak, amelyek az alapszabályban megfogalmazott tevékenységet aktívan végzik, ténylegesen működő szervezetek. Ugyanakkor fontos nyilvántartani azokat a nem bejegyzett szervezeteket/ klubok, műhelyek, öntevékeny, illetve adománygyűjtő csoportok /is, amelyek fontos, értékteremtő szerepet tölthetnek be a helyi közéletben, s így jelentős partnerei lehetnek az önkormányzatnak.

A hivatali regisztrálás a fent említett okmányok bemutatásával, önkéntes alapon történik, jelentősen megkönnyítve a pályázatok elbírálásának, utánkövetésének eljárási folyamatát.

2. Civil érdekképviselet a döntéshozásban:

Sárbogárd Város Önkormányzat képviselőtestületének Civil Kapcsolatok Ifjúsági és Sport Bizottsága hatáskörébe ágyazottan jelenik meg a döntéshozók szintjén a civilek ügye. A civil szervezetekkel együttműködve közösen ki lehetne alakítani az érdekegyeztetés helyi rendszerét. A civil szervezetek képviselői közül az erre a célra kiválasztottak **érdekképviseleti fórum**ba tömörülve képviselhetnék a civil érdekeket. A civil szférát érintő napirendek tárgyalásánál meghívottként, tanácskozási tagként a fórum képviselője részt vehet az önkormányzat bizottságainak nyílt ülésein, illetve javaslatot tehet a testületi munkaterv kialakításához. Ez a kezdeményezés a civil-civil együttműködés javításában is jelentős szerepet töltené be.

3. Civil referens:

Jelenleg nem áll rendelkezésre az önkormányzat hivatali apparátusában a civil ügyek intézésére, kontrolljára, civileket érintő információk, pályázatok figyelésére hivatott személy.

Az önkormányzat és a civil szektor direkt kapcsolatát előnyösen segítené ennek a problémának a megoldása, a rendszergazda szerep betöltése, amelynek támogatására gyakran pályázati lehetőségek is rendelkezésre állnak.

4. Nyilvánosság, információ áramlás biztosítása:

A nyilvánosság formája, módja igen sokoldalú lehet. A nyilvánosságot szolgálhatják a helyi médiumok, de a **programok, városi rendezvények, események** is. Az információk, hírek gyors visszacsatolását szolgálná a város honlapján egy ún. *civil sarok* létesítése, amely lehetőséget kínálna a civil-önkormányzat, civil-civil, illetve civil-magánszektor kapcsolatának elmélyítésére is. A városi rendezvények, események, évfordulók, megemlékezések átláthatóságának érdekében az önkormányzat a civil szféra képviselőivel együttműködve ún. **eseménynaptárban**/ vö.: 3. melléklet / összegezhethetné az adott év terveit, elképzeléseit. Így a feladatok felvállalása, a hatékony közreműködés, a társadalmi életben való aktív szerepvállalás is világosabb, áttekinthetőbb, amelynek eredményeként a város igazi közösségi szintérré válhat. Ezt a törekvést példázza a Városszépítő és Hagyományörző Egyesület által készített összeállítás is, amely azokat a városban fellelhető emléktáblákat, szoborműveket térképezi fel, ahol méltó megemlékezések, koszorúzások tennék lehetővé tradicionális, színvonalas városi rendezvények megszervezését./ ld.: 4. melléklet / A minél színesebb, és kiterjedtebb

rendezvényszervezés, és lebonyolítás megkívánja a városi ünnepek, események koordináló feladatainak egyértelmű felosztását.

5. Egységes támogatási rendszer:

Az önkormányzat képviselőtestülete **egységes támogatási rendszert** vezet be, amelyet a város anyagi lehetőségeitől függően a mindenkori költségvetésbe beépít. A civil szervezetek esélyegyenlőségének biztosítása érdekében szabályozott **pályázati-támogatási rendszert** vezet be az alábbi szempontokat figyelembe véve:

- ✓ Támogatás formája: PÁLYÁZAT
- ✓ Támogatás típusa: ANYAGI /működési, eseti, rendkívüli, vagy a bizottság hatáskörében meghatározott célra elnyerhető támogatás/
EGYÉB JUTTATÁS /infrastrukturális támogatás (működési hely, raktár, gyülekezési hely igénye), emberi erőforrás (közmunkás)/
- ✓ Az önkormányzat kidolgozza ennek megfelelően pályáztatási rendszerét, dönt arról, hogy egy adott költségvetési időszakon belül hány alkalommal hirdet pályázatot, amelyet a civil szervezetek számára egyértelműen nyilvánosságra hoz.
- ✓ Pontosan meghatározza, hogy az adott pályázat elnyeréséhez mely kritériumokkal kell a pályázó szervezetnek rendelkeznie./ nyilvántartás, bejegyzett jogi forma, tevékenység...stb. /
- ✓ A támogatások elnyeréséhez egységes *pályázati űrlapot*, illetve *elszámolási lapot* készít.

- ✓ A pályázatok elbírálásánál mindenesetben figyelembe veszi, hogy az adott önszerveződő közösség tevékenysége mennyiben közérdekű, illetőleg a támogatásban részesítendő célkitűzés a közjavát mennyiben szolgálja, és szakmai szempontból mennyiben megvalósítható.

A pályázati rendszer nem vonatkozik az önkormányzat kötelező feladatát **feladat-ellátási szerződés**, megállapodás alapján átvállaló szervezetekre, illetve a **sportegyesületekre**. Hiszen a feladat-ellátási szerződésekkel rendelkezők eltérő kezelésben részesülnek a megállapodásnak megfelelően.

A sportszervezetek támogatási rendszeréről pedig a *2004. évi I. sport törvény* paragrafusaira épülő, sporttámogatásokról szóló helyi rendelet fog határozni.

3.5. Zárzó:

Sárbogárd Város Önkormányzat Képviselőtestülete elismeri és támogatja azt a tevékenységet, amelyet a Sárbogárdon élő vagy dolgozó polgárok önszerveződő közösségei végeznek az önkormányzati feladatok megvalósítása, a polgárok közéletbe való bevonása, a település fejlesztése, szépítése, a környezetvédelem, az arra rászorulóknak támogatása, a kultúra és a hagyományok ápolása, a lakosság művelődése, oktatása, egészségvédelme, sportolása megteremtése érdekében.

Célja, hogy hosszútávon, hatékony, eredményes, kölcsönös partneri kapcsolatot alakítson ki a működő civil szervezetekkel.

Az önkormányzat érdeke, hogy minél erősebb, és szélesebb civil szektor működjön Sárbogárdon. A város anyagi kondícióinak megfelelően támogatja a civil szerveződéseket, ugyanakkor nem sérti azok önállóságát, autonómiáját. Nem eltartója a civil szférának, de partnere, támogatója. Hiszen éppen a civil lét alapja, a függetlenség csorbulna, ha csak egy jelentős támogatóval bírna az adott csoportosulás.

A civil szervezet erősödését szolgálja vezetőinek, képviselőinek profizmusa, az általuk megmozgatott tömegek elhivatottsága, a folyamatos ébren lét, kapcsolatépítés, nyilvános szereplés.

E célok elérése érdekében alkotta meg Sárbogárd Város Önkormányzat Képviselőtestülete a civil szektorral való együttműködés főbb irányelveit összefoglaló Civil Konceptióját.

1. melléklet

Vonatkozó főbb jogszabályok

1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről (Ptk.)

1989. évi II. törvény az egyesülési jogról (Etv.)

1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról

1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és az osztalékadóról (Tao tv.)

1997. évi CLVI. törvény a közhasznú szervezetekről (Kh tv.)

2003. évi L. törvény a Nemzeti Civil Alapprogramról

2004. évi I. törvény a sportról

114/1992. (VII.23.) kormányrendelet (a társadalmi szervezetek gazdálkodó tevékenységéről)

115/1992. (VII.23.) kormányrendelet (az alapítványok gazdálkodási rendjéről)

6/1989. (VI.8.) IM rendelet (a társadalmi szervezetek nyilvántartásának ügyviteli szabályairól)

12/1990. (VI.13.) IM rendelet (az alapítványok nyilvántartásának ügyviteli sza

2. melléklet

Felmérő kérdőív a Civil Konceptió készítéséhez 2004

1. A szervezetre vonatkozó adatok:

- ✓ A szervezet neve:
- ✓ A szervezet formája/ alapítvány, egyesület, .../:
- ✓ A szervezet alakulásának éve:
- ✓ A szervezet felépítése, tagok száma, szerepe:
- ✓ A szervezet képviselője:
- ✓ Levelezési cím:
- ✓ Telefon/fax:
- ✓ E-mail:
- ✓ Honlap:
- ✓ Adószám:
- ✓ Bírósági bejegyzés száma:
- ✓ A szervezet célja, tevékenysége/ 5-10 mondatban /:

2. A szervezet költségvetésére, gazdálkodására vonatkozó adatok/ százalékos arányban kibontva /:

- ✓ tagsági díj:
- ✓ fő tevékenységből származó bevétel:
- ✓ egyéb bevétel, forrás megnevezése:
- ✓ pályázati pénzek:
- ✓ szponzor, mecénás:
- ✓ 1% ADÓ:
- ✓ önkormányzati juttatás:
- ✓ kiadások formái, felsorolás szinten:

3. Hasonló tevékenységi körű civil szervezetekkel való kapcsolattartása, együttműködése/ pl. közös rendezvény, pályázat .../:

4. Véleménye az önkormányzattal való kapcsolatáról, támogatás mértékéről/
javaslatai, észrevételei.../:

5. Milyen tapasztalatai vannak a pályázati lehetőségekkel kapcsolatban?/ milyen
arányban nyertek a pályázatai, hová, milyen céllal nyújtotta be.../

6. Amit még szeretne velünk tudatni...

Dátum:

Aláírás:

3. melléklet:

Eseménynaptár tervezet

<u>HÓNAP</u>	<u>NAP</u>	<u>ESEMÉNY</u>	<u>SZERVEZŐ</u>	<u>PROGRAM</u>
január	12;22.	Megemlékezés a doni tragédia évfordulóján/emlékmű/; A Magyar Kultúra Napja		
február		Farsang, Bál		
március	8;15;27	Nőnap; Nemzeti Ünnepek-koszorúzások, megemlékezések, Színházi világnap		
április	11;22	Költészet Napja; Föld Napja; Húsvét		
május	19;25	Anyák Napja, Pünkösöd, Madarak és Fák Napja, Kihívás Napja, Gyermeknap, Hősök napja		
június		Pedagógus Nap		
július				
augusztus	20	Allamalapítás Ünnepe		
szeptember	21	Magyar dráma napja		
október	6;23	Idősek Világnapja, Koszorúzás az emlékkőnél; Nemzeti Ünnepek-koszorúzás az '56-os emlékműnél		
november				
december		Karácsony		

4. melléklet:

Eseménynaptár tervezet:

/ Készítette: Városszépítő és Hagyományőrző Egyesület /

- 1. január 12.: a doni tragédia évfordulója**
/megemlékezés, gyertyagyújtás a nyugdíjas klubok közreműködésével/
- 2. március 5.: Boross Mihály halálának évfordulója**
/koszorúzás az emléktáblánál, emlékoszlopnál/
- 3. március 15.: Nemzeti ünnep**
/koszorúzás, fáklyás felvonulás/
- 4. május utolsó vasárnapja: Hősök napja**
/emlékezés, koszorúzás/
- 5. augusztus 20.: Állami ünnep**
/ünnepi műsor, koszorúzás/
- 6. október 1.: Idősek világnapja**
/műsor/
- 7. október 6.: az aradi vértanúk ünnepe**
/ünnepség, koszorúzás/
- 8. október 23.: Nemzeti ünnep**
/koszorúzás, ünnepség/
- 9. október 31.: Halottak napja**
/gyertyagyújtás, megemlékezés/
- 10. december: Mindenki karácsonyfája**
/karácsonyfa állítás, ünnepi műsor/

5. melléklet:

Bibliográfia
Felhasznált irodalom

1. Kondorosi Ferenc: Civil társadalom Magyarországon, Bp. 1998.
2. Márkus Mária: A szükségletek politizálódása szükségletek, társadalmi mozgalmak és civil társadalom, Szociológiai szemle 3.,1992.
3. Locke,J.: Értekezés a polgári kormányzatról, Bp. 1986. Gondolat kiadó
4. Habermas,J.: A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása, Bp. 1993. Századvég-Gondolat kiadó
5. Bányai Péter Mihály: A civil szervezetek helye és szerepe, Bp. 1995, Új Holnap
6. Fejér Megyei Civil Paletta 2004, Civil Szervezetek Fejér Megyei Szövetsége
7. A Belügyminisztérium civil stratégiája, 2003.
8. Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzatának Civil Konceptiója, 2003.
9. Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlése 8/2003.(VI.5.) rendelete a civil szervezetek pénzügyi támogatásának rendjéről
10. *Civil Társ* Trust Programiroda: Civil Jövőkép-átfogó non-profit jogi reform koncepció tervezet, 2004.
11. Ide vonatkozó jogszabályok/ ld.: 1. melléklet /